

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

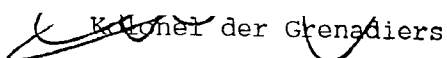
- Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/2709	13 juli 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 50/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/2709, d.d. 13 juli 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. ~~AMAD~~

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

50/92

(Afgesloten 131200 JUL 1992)

Bosnië-Herzegovina

Gevechten bleven ook het afgelopen weekeinde in grote delen van Bosnië-Herzegovina voortduren. Rond Sarajevo was sprake van strijd met wisselende intensiteit. Zaterdag jl. werd op initiatief van de VN een tijdelijk bestand gesloten waardoor de wijk Dobrinja van hulpgoederen kon worden voorzien. Na afloop van dit bestand laaiden de gevechten weer op.

Elders in de republiek werden op diverse plaatsen Servische offensieven gemeld. Zo zouden de Serviërs weer oprukken naar Mostar in het zuidoosten, de beoogde hoofdstad van het Kroatische kanton Herceg-Bosna. Mostar was eind vorige maand door de Kroaten onder militaire controle gebracht. Ook werden Servische aanvallen gemeld op de stad Goradze ten oosten van Sarajevo, niet ver van de Servisch-Bosnische grens.

Hoewel in het noorden van Bosnië-Herzegovina ook sprake was van militaire successen van de kant van Moslims en Kroaten, zoals bij Doboj, werd daar eveneens melding gemaakt van Servische offensieven. Daarbij zouden volgens Kroatische bronnen ook Servische gevechtsgroepen uit Kroatië zijn ingezet. Hevige strijd woedde onder meer bij Odzak, dat geen Servische meerderheid kent, maar wel deel uitmaakt van de Servische corridor tussen het oosten en het westen van Bosnië-Herzegovina. Dit onderstreept dat de Servische militaire initiatieven minder door etnische dan door politieke en militair-strategische overwegingen worden bepaald.

In dit verband is opmerkelijk dat reeds vorige week melding hebben gemaakt van een konvooi met hulpgoederen afkomstig uit Belgrado, dat in de noordelijke Krajina op weg was naar Knin. Dit onderstreepte dat de betreffende wegen onder Servische controle stonden en de corridor tussen Servië via Bosnië-Herzegovina naar de (Bosnische en Kroatische) Krajina inderdaad hersteld was.

De Servische offensieven staan haaks op het aanbod van de Servische leider Karadzic vorige week voor onderhandelingen tussen de Serviërs en Kroaten in Bosnië-Herzegovina. Gezien het feit dat Karadzic het afgelopen weekeinde opnieuw een onmiddellijk bestand en uitbreiding van het mandaat van UNPROFOR aanbod, kunnen de gemelde offensieven erop wijzen dat een (groot) aantal Servische gevechtsgroepen in de republiek zich aan zijn gezag onttrekken. Anderzijds is het ook mogelijk dat Karadzic de verhoogde offensieve acties van de Serviërs wil camoufleren met uitspraken die wijzen op de bereidheid tot nader overleg. Er dient overigens op te worden gewezen dat de meldingen van de Servische offensieven deels afkomstig zijn van Moslims en Kroaten in Bosnië-Herzegovina. Deze hebben er belang bij de militaire situatie in de republiek zeer precair voor te stellen in de hoop daarmee de basis te leggen voor internationale overeenstemming over een buitenlandse militaire interventie tegen de Servische strijdgroepen.

De CVSE heeft in beginsel ingestemd met het zenden van waarnemers naar Kosovo, Vojvodina en Sandzak, gebieden in Servië waar etnische minderheden zijn geconcentreerd. In een eerder stadium heeft de Servische regering zich steeds verzet tegen de eventuele komst van waarnemers naar Sandzak, het grensgebied tussen Servië en Montenegro waar een Moslim-meerderheid al heeft gezinspeeld op afscheiding van Servië.

Servië/Montenegro

Het Servische parlement heeft een aantal noodwetten aangenomen om de economische gevolgen van de EG-sancties op te vangen. De regering krijgt hiermee uitgebreide bevoegdheden om lonen en prijzen vast te stellen en zelfs delen van de grondwet buiten werking te stellen. Deze maatregelen waren al eerder aangekondigd. Desondanks zijn de bevoegdheden die de Servische regering heeft verkregen dermate breed geformuleerd, dat de oppositie sprak van een "latente staatsgreep". De betreffende maatregelen staan haaks op het door de "Joegoslavische" premier Panic uitgesproken streven naar een snelle privatisering van de economie en lijken bovendien in tegenspraak met de acties van de oppositie, gericht op een democratisering van het politieke bestel in Servië.

Kroatië

De militaire situatie in Kroatië is over het algemeen rustig, met uitzondering van de omgeving van Dubrovnik. Deze stad wordt van tijd tot tijd onder (artillerie)vuur genomen door Servische strijdgroepen in de omringende heuvels. Overigens maakt melding van wederzijdse beschietingen rond Dubrovnik, waarbij beide partijen net initiatief nemen.

Er zijn aanwijzingen dat de Kroatische strijdkrachten gehoor geven aan de oproep van de Veiligheidsraad om zich terug te trekken uit de zones rondom de UNPA's, waarin zij sinds eind juni aanzienlijke terreinwinst hadden geboekt.

Het (pro-)Servische persbureau TanJug heeft gesteld dat een groot aantal Kroatische Serviërs (die bij de laatste volkstelling meer dan 12% van de bevolking uitmaakten) niet in staat zullen zijn om hun stem uit te brengen bij de komende presidents- en parlementsverkiezingen, omdat de Kroatische autoriteiten hun aanvragen voor het Kroatische staatsburgerschap op de lange baan schuiven. Het leeuwedeel van de Kroatische Serviërs is gevestigd in de Krajina, dat zich inmiddels eenzijdig van Kroatië heeft afgescheiden, en zal derhalve in ieder geval niet stemmen. De Kroatische regering, die onlangs nog heeft gepleit voor een "dubbel staatsburgerschap" voor de Kroaten in Bosnië-Herzegovina, lijkt overigens inderdaad de aanvragen van Serviërs voor het Kroatische staatsburgerschap slechts langzaam af te handelen.

Macedonië

De Macedonische president Gligorov heeft een nieuwe premier aangewezen, Georgievski. Naar verluidt staat deze een meer radicaal-nationalistische koers voor dan zijn voorganger Kljusev, die vorige week aftrad nadat het parlement een motie van wantrouwen had aangenomen. Kljusev werd verweten niet in staat te zijn geweest de internationale erkenning van Macedonië te bewerkstelligen. Zoals bekend blokkeert Griekenland erkenning onder de naam Macedonië uit vrees voor impliciete aanspraken op het gelijknamige gebied in Noord-Griekenland en hebben de VS en de EG deze opstelling overgenomen. Overigens hebben in de "Macedonische" hoofdstad Skopje het afgelopen weekeinde enkele tienduizenden gedemonstreerd tegen erkenning onder een andere naam.

De Bulgaarse premier Dimitrov heeft gesteld dat indien de Albanese meerderheid in de voormalige autonome provincie Kosovo in opstand zal komen tegen de Servische onderdrukking, een dergelijk conflict onvermijdelijk zal overslaan

naar Macedonië (dat een Albanese minderheid van 30% kent die de Macedonische onafhankelijkheid afwijst). Dimitrov sprak de vrees uit dat zijn land in dat geval eveneens bij het conflict betrokken zal raken, omdat individuele Bulgaren hun "verwante" Macedoniërs in dat geval zouden gaan bijstaan. Daarom herhaalde hij zijn pleidooi voor de stationering van internationale waarnemers aan de Bulgaarse westgrens.

Internationale vredesinspanningen

Tijdens en marge van de CVSE-topconferentie gehouden ministersvergaderingen van de West-Europese Unie (WEU) en de NAVO is overeenstemming bereikt over de inzet van maritieme middelen om de VN-sancties tegen Servië en Montenegro kracht bij te zetten. Besloten is om een eenheid van STANAVFORMED naar de Adriatische Zee te sturen om het scheepvaartverkeer voor de kust van het voormalige Joegoslavië te controleren. De vloot eenheid zal zich echter slechts in internationale wateren mogen ophouden en heeft geen mandaat om schepen aan te houden en te inspecteren. Italië zal als WEU-voorzitter de inzet coördineren en de definitieve samenstelling van het vlootverband bepalen.

Onverwacht is ten tijde van de CVSE-vergadering ook de premier van "Joegoslavië", Panic, in Helsinki gearriveerd. Dit is opmerkelijk, omdat "Joegoslavië" juist afgelopen week van deelname aan CVSE-activiteiten was uitgesloten. Panic heeft dan ook niet aan de CVSE-top zelf deelgenomen, maar wel ontmoetingen gehad met onder meer de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Baker en de Kroatische president Tudjman. Panic benadrukte dat hij de oorlog in Joegoslavië wil beëindigen. Hiertoe kondigde hij aan de Servische zware wapens uit Bosnië-Herzegovina terug te zullen trekken en onder VN-controle te plaatsen. Panic keerde zich tegen "volksmenners die het volk ertoe brengen te doden op grond van nationaliteit of grens". Hij waarschuwde de Servische president Milosevic zich niet tegen hem te keren. Hoewel Panic de afgelopen weken diverse malen heeft gezinspeeld op koerswijzigingen in de "Joegoslavische" politiek, zijn er nog geen aanwijzingen dat hij over de machtsmiddelen beschikt om een concrete ombuiging te bewerkstelligen. Overigens lijkt zijn uitspraak een aanwijzing dat "Joegoslavië" wel degelijk invloed heeft behouden op de inzet van zware wapens in Bosnië-Herzegovina. Tot op heden houdt de JNA vol niet meer bij de gevechten in die republiek betrokken te zijn en geen zeggenschap meer te hebben over het betreffende materieel.

De SG van de VN, Ghali, heeft de Veiligheidsraad gevraagd om meer personeel te legeren op de luchthaven van Sarajevo. Het zou hierbij niet in de eerste plaats gaan om gevechtstroepen, maar vooral om verkeersleiders, helikopterbemanningen en medisch personeel. De Veiligheidsraad zal zich de komende dagen over het verzoek uitspreken.

De VN-commissaris voor de vluchtelingen (UNHCR) heeft de strijdende partijen opgeroepen het "etnisch zuiveren" van de door hen beheerste gebieden te staken en de internationale hulporganisaties onbeperkt toegang te verlenen tot deze gebieden, omdat anders een van de oorzaken van de etnische conflicten zou blijven bestaan.

Conclusie/vooruitzicht

Er is sprake van Servische offensieven in het (zuid-)oosten en noorden van Bosnië-Herzegovina. Er zijn aanwijzingen dat de Serviërs erin zijn geslaagd de territoriale corridor tussen de Krajina's enerzijds en Servië anderzijds te herstellen. Overigens is het niet uitgesloten dat Kroaten en Moslims in de republiek de omvang van de Servische offensieven publicitair sterk benadrukken

in de hoop daarmee de politieke voorwaarden te scheppen voor internationale overeenstemming over een buitenlandse militaire interventie in de strijd.

De CVSE heeft in beginsel ingestemd met het zenden van waarnemers naar Kosovo, Vojvodina en Sandzak, gebieden in Servië waar etnische minderheden zijn geconcentreerd. In een eerder stadium heeft de Servische regering zich steeds verzet tegen de eventuele komst van waarnemers naar Sandzak, het grensgebied tussen Servië en Montenegro waar een Moslim-meerderheid heeft gezinspeeld op afscheiding van Servië.

De "Joegoslavische" premier Panic heeft zich verbaal gedistantieerd van de Servische president Milosevic en blijft benadrukken dat hij de oorlog in het voormalige Joegoslavië wil beëindigen. Er zijn echter nog geen aanwijzingen voor concrete beleidswijzigingen. Vooral nog moet worden aangenomen dat de opstelling van Panic vooral propagandistische doeleinden dient. Overigens duiden zijn uitspraken erop dat "Joegoslavië" wel degelijk enige invloed heeft op de Servische militaire acties in Bosnië-Herzegovina.

De Bulgaarse premier Dimitrov heeft gesteld dat ongeregelheden in de voormalige autonome provincie Kosovo onvermijdelijk zullen overslaan naar Macedonië (dat een Albanese minderheid van 30% kent die de Macedonische onafhankelijkheid afwijst) en mogelijk ook naar Bulgarije. Daarom pleitte hij opnieuw voor de stationering van internationale waarnemers aan de Bulgaarse westgrens.